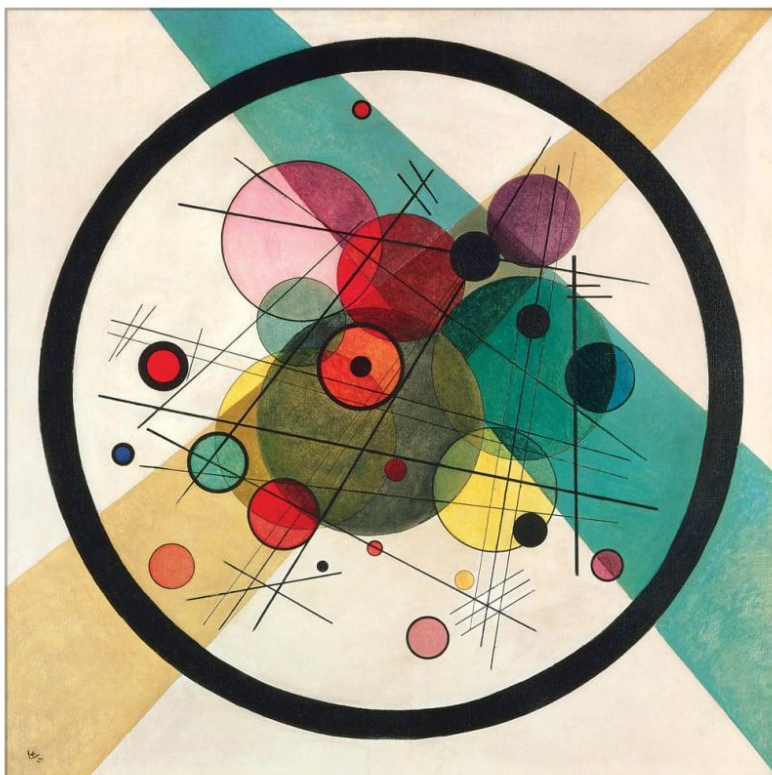

ΒΑΛΛΙΑΝΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ
ΛΥΚΕΙΟ ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ

Σχεδιαγράμματα της
εξεταστέας ύλης του
μαθήματος σχολικού
έτους 2023-24

Επιμέλεια: Ηλίας
Τουμασάτος

ΕΚΔΟΣΗ 1.0 2024
Εικόνα: Vasily
Kandinsky, Circles in a
circle, 1923

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (1815- ΣΗΜΕΡΑ)

Γ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μέρος 1: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Συνέδριο της Βιέννης (1815: Οι βασιλείς της Ευρώπης, που νίκησαν τον Ναπολέοντα συμφωνούν να επαναφέρουν την παλαιά τάξη πραγμάτων (απόλυτες μοναρχίες) και να εμποδίζουν κάθε φιλελεύθερο κίνημα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Χαρακτήρας της Ελληνικής Επανάστασης

Εξασφαλίζει στους Έλληνες (το ελληνικό έθνος) **ανεξάρτητη εθνική εστία**, μετά από αιώνες υποταγής. Είναι εθνικό κίνημα και πολιτικό κίνημα. Έχει διπλό στόχο, εθνικό και πολιτικό.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ
▶ ΣΤΟΧΟΣ: Απελευθέρωση του Έθνους ▶ Συγκρότηση Ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους (στηρίζεται στην αρχή της ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗΣ των λαών) ▶ Ελληνική Εθνική Παλιγγενεσία (έτσι ονομάζεται το εθνικό κίνημα των Ελλήνων) ▶ Αναπτύσσεται στις τελευταίες δεκαετίες 18^{ου} – αρχές 19^{ου}. Ωστόσο: οι καταβολές του ανάγονται σε προγενέστερες εποχές. ▶ Η Ελληνική Επανάσταση «συγγενεύει» με άλλα εθνικά κινήματα της ίδιας εποχής (Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, ΗΠΑ) ▶ Συστατικά στοιχεία του εθνικού κινήματος: ▶ Οι Έλληνες της εποχής προβάλλονται ως απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων ▶ Οι Έλληνες είναι Ευρωπαίοι, διακρίνονται από τους Τούρκους ▶ Η τουρκική κυριαρχία είναι ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΗ ▶ Οι Έλληνες έχουν ΔΙΚΑΙΩΜΑ: - να διεκδικήσουν απελευθέρωση από τους Τούρκους - να φτιάξουν ανεξάρτητο και ευνομούμενο κράτος	• ΣΤΟΧΟΣ: Σύσταση δημοκρατικής και ευνομούμενης Πολιτείας • Αυτό συμβαίνει υπό την επίδραση των πολιτικών μηνυμάτων της Γαλλικής Επανάστασης • Στηρίζεται στην αρχή της ΛΑΪΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΕΚΡΗΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

- ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ; «Οργανώνει» και προκαλεί την Επανάσταση
- ΜΥΣΤΙΚΗ εταιρεία (συνωμοτικοί κανόνες)
- Ιδρύεται 1814 στην Οδησό (Ρωσία, σημ. Ουκρανία) - Την ιδρύουν ΕΜΠΟΡΟΙ ή γραμματείς εμπόρων
- Ποιο ήταν το πλάνο της Εταιρείας;
 - ο Να γίνουν μέλη της εταιρείας όσο το δυνατόν περισσότεροι επιφανείς Έλληνες
 - ο Να αναθέσουν την ηγεσία στον Ιωάννη Καποδίστρια, Υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας
 - ο Μέσω του Καποδίστρια, να εξασφαλίσουν την υποστήριξη της Ρωσίας (Η Ρωσία ήταν μεγάλη δύναμη, και ήταν ομόδοξη (Ορθόδοξη)
 - ο Μόλις παρουσιαστεί η ευκαιρία, να γίνει ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ των Ελλήνων για την απελευθέρωση από τους Οθωμανούς Τούρκους
- ▶ Ο Ιωάννης Καποδίστριας αρνήθηκε να αναλάβει την ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας και να ζητήσει από τον τσάρο Αλέξανδρο της Ρωσίας την συνδρομή της Ρωσίας στη σχεδιαζόμενη Επανάσταση
- ▶ ΓΙΑΤΙ; Έκρινε ότι οι περιστάσεις δεν ευνοούσαν την επιτυχία του εγχειρήματος
- ▶ **1820: Η ηγεσία της Φ.Ε. δίνεται στον ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΥΨΗΛΑΝΤΗ** (γόνος οικογένειας Φαναριωτών). Την αποδέχεται (με περισσότερο πατριωτισμό παρά σύνεση, φαίνεται πως πίστευε περισσότερο σε ένα κίνημα στις Παραδουνάβιες ηγεμονίες που θα οδηγούσε σε ρωσοτουρκικό πόλεμο που θα έφερνε ανεξαρτησία της Ελλάδας)

- ▶ Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ξεκινά την Επανάσταση από τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες (σημερινή Ρουμανία, Μολδαβία), τον ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ του 1821. Στις ηγεμονίες κατοικούσαν / διέμεναν / δραστηριοποιούνταν επαγγελματικά και πολλοί Έλληνες
- ▶ Παράλληλα, επαναστατικές εστίες αναπτύσσονται από τους Έλληνες σε πολλά σημεία: Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Ήπειρος, Θεσσαλία, Μακεδονία, Κρήτη, Νησιά Αιγαίου.
- ▶ Ο σουλτάνος αντιδρά με αγριότητα.

Πολιτική συγκρότηση των Ελλήνων

- Τοπικές επαναστατικές αρχές αναπτύσσονται σε Πελοπόννησο, Στερεά Ελλάδα, Νησιά Αιγαίου, υπό τον έλεγχο των τοπικών αρχόντων (παλαιών προεστών ή καπετάνιων). Από αυτούς βγαίνουν οι αντιπρόσωποι σε ευρύτερες επιτροπές, τις Γερουσίες, και κατόπιν στην Α' Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου
- Διώχνοντας τους τούρκους διοικητές, δηλαδή, η εξουσία παρέμεινε στα χέρια των τοπικών αρχόντων που την ασκούσαν και επί τουρκοκρατίας, που είχαν ήδη επιρροή και πλούτη. Οι φιλελεύθεροι Έλληνες της διασποράς (νεήλυδες) αντίθετα, δεν είχαν τέτοια επιρροή. Αρχίζουν οι πρώτες διαμάχες:

Υψηλάντης και στρατιωτικοί: υποστηρίζουν την έμμεση εκλογή αντιπροσώπων από τους «Εγκριτότερους» κάθε επαρχίας	Παλαιοί πρόκριτοι: Διεκδικούν άμεση εκλογή από το λαό των αντιπροσώπων (γιατί έλεγχαν το εκλογικό σώμα)- αποκαλούνται «Δημοκρατικοί»
---	---

- Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου (τέλη 1821-αρχές 1822):
 - Ψηφίζει το πρώτο δημοκρατικό Σύνταγμα της χώρας (Προσωρινόν Πολίτευμα)
 - Αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (περισσότερο διακήρυξη στη φάση εκείνη παρά πραγματικότητα)
- ▶ Η λύση που επιλέχθηκε βασίστηκε στη Νότια Ελλάδα
 - ▶ Δημιουργία ενός μικρού ελληνικού κράτους
 - ▶ Το κράτος αυτό δεν ακρωτηριάζε σοβαρά την Οθωμανική Αυτοκρατορία
 - ▶ Στους Έλληνες αναπτύσσεται η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ (=Εθνική πολιτική ενσωμάτωσης στο ελληνικό κράτος των τουρκοκρατούμενων περιοχών όπου κατοικούσαν Έλληνες).
 - Ανασταλτικοί παράγοντες για την Επανάσταση
 - ▶ Εμφύλιες συγκρούσεις μεταξύ των Ελλήνων
 - ▶ Καταστροφή της Πελοποννήσου από τον Ιμπραήμ πασά – ωστόσο προκάλεσε εκκλήσεις προς τη χριστιανική Ευρώπη να βοηθήσει τους ομόθρησκους Έλληνες
 - Δημιουργία κομμάτων, με βάση τις προσδοκίες των Ελλήνων για βοήθεια από το εξωτερικό: (Γαλλικό, Αγγλικό, Ρωσικό)
 - Η αγγλική κυβέρνηση ενθαρρύνει τον δανεισμό των επαναστατικών κυβερνήσεων.

Έκβαση της Επανάστασης

- Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (1830). Η Ελλάδα απέκτησε το πολίτευμα που ήταν εφικτό με τα δεδομένα της εποχής – αυτό δεν μπορούσε να είναι δημοκρατικό
- Εγγύηση της εδαφικής της ακεραιότητας και μοναρχικού πολιτεύματος από τις τρεις μεγάλες δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) = εποπτεία, παρεμβάσης
- Εδαφική επικράτεια της Ελλάδας: Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος και Κυκλάδες. Εκτός πολλές ιστορικές ελληνικές περιοχές σε Ευρώπη, Ασία (τροφοδοτείται η Μεγάλη Ιδέα)

Καποδίστριας και έλευση του Όθωνα

- Το πολίτευμα ουσιαστικά διαμορφώνεται από τους πρόκριτους, τους αρχιερείς και τους καπετάνιους, την «παλαιά τάξη πραγμάτων»

- 1828: Ο Ιωάννης Καποδίστριας, που ορίζεται Κυβερνήτης της Ελλάδας μετά από πρόσκληση της Γ' Εθνοσυνέλευσης, παραλαμβάνει αυτό το «σύστημα» εξουσίας, **προσπαθεί να θέσει βάσεις σε οικονομία, διοίκηση, στρατό, εκπαίδευση, δικαιοσύνη.**
- 1831: Δολοφονία Καποδίστρια στο Ναύπλιο.
- 1833: Φθάνει στην Ελλάδα ο πρώτος βασιλιάς των Ελλήνων, Όθων (γιος του βασιλιά Λουδοβίκου της Βαυαρίας) και γίνεται δεκτός με ανακούφιση και ενθουσιασμό.

Το νέο ελληνικό κράτος

- **Μεγάλη Ιδέα – αλυτρωτισμός: Εθνική πολιτική για την απελευθέρωση των αλύτρωτων Ελληνικών τόπων. Γνωρίζει ευρύτατη συναίνεση (μικρή μειοψηφία οι επικρίσεις), και δεσπόζει στον πολιτικό βίο της χώρας**

Η κατάσταση του νέου ελληνικού κράτους όταν ιδρύθηκε:

- Περίπου 750.000 κάτοικοι
- Κατεστραμμένες υποδομές από τα χρόνια της επανάστασης
- Κατεστραμμένος εμπορικός στόλος (Ύδρα, Σπέτσες, Ψαρά)
- Κατεστραμμένη αγροτική παραγωγή – έλλειψη εγγειοβελτιωτικών έργων
- Ανύπαρκτες συγκοινωνίες (δίκτυο, έλλειψη υποζυγίων, κατεστραμμένες γέφυρες)

Όθων και Αντιβασιλεία:

- Ο βασιλιάς Όθων φέρνει από τη Γερμανία σειρά επιστημόνων και καλλιτεχνών για να ανοικοδομήσει τη χώρα
- Προσπαθούν να οργανώσουν νομοθεσία, διοίκηση, δικαιοσύνη, πολεοδομία με βάση τα γερμανικά πρότυπα
- Αποτυχία στην οικονομία και στην ασφάλεια:
 - ο Αδυναμία αναδιανομής της γης
 - ο Ληστεία, ανασφάλεια
 - ο Αναλφαβητισμός, δεισιδαιμονίες

Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843: Στον αρχικό ενθουσιασμό για την έλευση του Όθωνα αντιδρούν:

- -παλαιοί άρχοντες που χάνουν τα κεκτημένα τους
- -φιλελεύθεροι πολιτικοί και διανοούμενοι που θέλουν Σύνταγμα
- -Εκκλησιαστικοί κύκλοι

3η Σεπτεμβρίου 1843: Η Στρατιωτική Φρουρά της Αθήνας υποχρεώνει τον Όθωνα

- να συγκαλέσει Εθνοσυνέλευση
- να παραχωρήσει Σύνταγμα (Σύνταγμα 1844 = ένα από τα πιο φιλελεύθερα συντάγματα, ωστόσο δεν κατοχυρώνει τη λαϊκή κυριαρχία
- Οι παλαιοί άρχοντες «επανήλθαν» στα πράγματα, με «κοινοβουλευτικό μανδύα»

Έξωση του Όθωνα, έλευση του Γεωργίου Α'

- 1863. Μετά την έξωση του Όθωνα από τον θρόνο, γίνεται βασιλιάς ο Γεώργιος Δ' των Γλυξβούργων της Δανίας (βασιλεύει έως τη δολοφονία του το 1913).
- 1864: Νέο Σύνταγμα
- 1875: Ο πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης υποχρεώνει τον Γεώργιο να αποδεχθεί την αρχή της δεδηλωμένης (= ο βασιλιάς υποχρεούται να διορίσει πρωθυπουργό εκείνον που έχει την πλειοψηφία στη Βουλή - τη «δεδηλωμένη εμπιστοσύνη» της βουλής – παλαιότερα ο βασιλιάς διόριζε... όποιον ήθελε. Τώρα υποχρεούται να σέβεται τη λαϊκή ετυμηγορία
- Η παλαιά τάξη των αρχόντων φθίνει, μια νέα γενιά ανδρών παίρνει τη θέση τους. Σημαντικός ο ρόλος σε αυτό του Πανεπιστημίου Αθηνών που ιδρύεται το 1837.

1864: Ένωση των Επτανήσων: Τα Επτάνησα παραχωρούνται στην Ελλάδα από τη Βρετανία

1881: Η Θεσσαλία παραχωρείται στην Ελλάδα από την Οθωμανική Αυτοκρατορία (μετά από υπόδειξη του Συνεδρίου του Βερολίνου).

Ωστόσο, η Ελλάδα:

- Έχει ακόμα «αλύτρωτα» μέρη υπό τουρκική κατοχή – οι σχέσεις με τις γειτονικές χώρες και τις μεγάλες δυνάμεις κακές – πολλοί θεωρούν ότι είναι ύψιστη προτεραιότητα η απελευθέρωση των αλύτρωτων περιοχών
- Στην πολιτική διαιωνίζεται το παλαιό σύστημα διακυβέρνησης – πολιτική αστάθεια, ανασφάλεια στην ύπαιθρο (ληστεία)
- Παραμένει γεωργική οικονομία, αργή ανάπτυξη στη βιομηχανία, χαμηλή πίστη της χώρας διεθνώς στην οικονομία
- Οι πόροι του κράτους που χρειάζονταν για την ανάπτυξη ήταν περιορισμένοι
- **Το εμπόριο γνωρίζει ανάπτυξη, χάρη στους Έλληνες της διασποράς**

Τί χρειαζόταν;

- Οδικό – σιδηροδρομικό δίκτυο, ταχυδρομεία, τηλεπικοινωνίες
- Τάξη και ασφάλεια στις μετακινήσεις – μεταφορές
- Νέες καλλιεργητικές μέθοδοι
- Αξιόπιστο πιστωτικό σύστημα (τράπεζες)

Η προσπάθεια για εκσυγχρονισμό αργεί να ξεκινήσει και γίνεται με προβλήματα. Αυτό συμβαίνει με την κυβέρνηση του Χαρίλαου Τρικούπη στη δεκαετία 1880 και αρχές δεκ. 1890: Τί φέρνει ο Τρικούπης:

- Προωθείται πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και δημοσίων έργων
- Μείωση αριθμού των βουλευτών – οι εκλογικές περιφέρειες ανά νομό και όχι ανά επαρχία
- Αυστηρά κριτήρια επιλογής δημοσίων υπαλλήλων και εξυγίανση του δικαστικού σώματος
- Αλλαγές στα σώματα ασφαλείας- εκσυγχρονισμός στρατού
- Αύξηση αριθμού σχολείων και μαθητών- αλλαγή προγραμμάτων – ίδρυση τεχνικών σχολών
- Προσπάθειες για βιομηχανική ανάπτυξη
- Επέκταση οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου.

Ωστόσο, για να χρηματοδοτήσει τους στόχους του

- Προσπαθεί να προσελκύσει κεφάλαια από τους εύπορους Έλληνες της διασποράς
- Συνάπτει σειρά δανείων, ωστόσο το χρέος εκτοξεύεται και η Ελλάδα πτωχεύει (1893) και ο Τρικούπης παραιτείται.

1909: Κίνημα στο Γουδή. Στρατιωτικό κίνημα από αξιωματικούς του Στρατού (Στρατιωτικός Σύνδεσμος)– Ζητούν μεταρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμό της χώρας – Δεν αναλαμβάνουν οι ίδιοι την εξουσία αλλά καλούν τον Ελευθέριο Βενιζέλο από την Κρήτη για να προωθήσει τις αλλαγές.

Ελευθέριος Βενιζέλος 1911-1912: Ακολουθεί την εντολή του Στρατιωτικού Συνδέσμου και με τις μεταρρυθμίσεις δίνει ώθηση στον εκσυγχρονισμό.

- Αλλαγές στο Σύνταγμα (1911)
- Μειώνεται η πλειοψηφία της Βουλής στο 1/3 (από 1/2) για να περνούν πιο εύκολα οι αλλαγές
- Απαγόρευση εκλογής στρατιωτικών στη Βουλή
- Δυνατότητα του κράτους να απαλλοτριώνει περιουσιακά στοιχεία ιδιωτών για το δημόσιο συμφέρον (για να απαλλοτριώσει μεγάλες αγροτικές ιδιοκτησίες και να τις ξαναμοιράσει)
- Μονιμότητα δημοσίων υπαλλήλων
- Εκσυγχρονισμός στρατού

Α' Βαλκανικός Πόλεμος (1912-1913)**Αντίπαλοι:**

Μαυροβούνιο, Σερβία, Βουλγαρία, Ελλάδα	Vs Οθωμανική Αυτοκρατορία
Στόχος: να απελευθερώσουν ευρωπαϊκά εδάφη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας τα οποία διεκδικούσαν. Πετυχαίνουν σπουδαίες νίκες και απελευθερώνουν το μεγαλύτερο τμήμα της ευρωπαϊκής Τουρκίας	Αρνείται τις διεκδικήσεις, περιφρονεί τις «μικρές» συμμάχους χώρες, τελικά όμως χάνει τον πόλεμο, προς έκπληξη και των μεγάλων δυνάμεων
Συνθήκη του Λονδίνου (Μάιος 1913): Οι ευρωπαϊκές κτήσεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στους συμμάχους (χωρίς να γίνεται κατανομή) - Παραίτηση Σουλτάνου από Κρήτη - Ιδρύεται η Αλβανία - Δεν διευκρινίζεται η τύχη των νησιών	

Β' Βαλκανικός Πόλεμος (Καλοκαίρι 1913)

Αφορμή: Επεισόδια μεταξύ Βουλγάρων από τη μία και Ελλήνων, Σέρβων από την άλλη:

Αντίπαλοι

Σερβία, Ελλάδα (+Μαυροβούνιο, Ρουμανία, Οθωμανική Αυτοκρατορία)	Vs Βουλγαρία
Η Σερβία και η Ελλάδα επικρατούν των Βουλγάρων σε όλα τα πεδία των μαχών Η Ρουμανία και η Τουρκία εισβάλλουν στη Βουλγαρία	
Συνθήκη του Βουκουρεστίου (Αύγ. 2013) - Στην Ελλάδα η περιοχή της Καβάλας - Στη Σερβία και τη Ρουμανία οι περιοχές της Βουλγαρίας που έχουν κατακτήσει - Αναγνωρίζονται από την Ελλάδα εκπαιδευτικά και θρησκευτικά προνόμια για τους Βλάχους της Μακεδονίας και της Ηπείρου (για να μπορέσει να εξασφαλιστεί η υποστήριξη της Ρουμανίας στο θέμα της Καβάλας, ωστόσο η αναγνώριση αυτή προκάλεσε προβλήματα)	

Οι Βαλκανικοί πόλεμοι ουσιαστικά διπλασίασαν την έκταση της Ελλάδας...

Η Ελλάδα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο

Εκκρεμότητες από τους βαλκανικούς πολέμους: Βόρεια Ήπειρος: τελικά επιδικάζεται στην Αλβανία, ακόμα και οι περιοχές με ελληνικούς πληθυσμούς. Το ζήτημα των νησιών του Αιγαίου σεν έχει κλείσει οριστικά.

Τι ερώτημα: Τί θα κάνει η Ελλάδα στον Πόλεμο ;

2 απόψεις:

Επιφυλακή και συμμετοχή στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ (Αγγλία, Γαλλία Ρωσία)	Διαρκής Ουδετερότητα
Υποστηρίζεται από: Βενιζέλο	Υποστηρίζεται από: Βασιλιά Κωνσταντίνο, ηγεσία Στρατού και υπουργό Εξωτερικών
Γιατί: πίστευε ότι θα κερδίσουν τον πόλεμο, και περίμενε προτάσεις με ανταλλάγματα για την Ελλάδα	Γιατί: Θεωρούσαν αναγκαία την οπισθετερότητα μερτά την εδαφική επέκταση της χώρας

- Με τις χώρες αυτές συνέδεαν και οι δημοκρατικές και φιλελεύθερες αρχές .	
--	--

- Τελικά: Η Αγγλία προτείνει στην Ελλάδα συμμετοχή με εδαφικές παραχωρήσεις στη Μ. Ασία
- 1915: Ο Βενιζέλος προτείνει έξοδο στον πόλεμο – ο βασιλιάς αρνείται – ο Βενιζέλος παραιτείται. Αρχίζει η περίοδος του Εθνικού διχασμού.

Εθνικός διχασμός: Η μετά το 1915 περίοδος της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας που χαρακτηρίζεται από τη διαφωνία και ρήκη στην κορυφή της εξουσίας (Βενιζέλος – Βασιλιάς Κωνσταντίνος) που δίχασαν το έθνος επί περίπου 20 χρόνια πολιτικής και συνταγματικής ανωμαλίας.

- 1915: Ο Βενιζέλος κερδίζει εκλογές, ο Κωνσταντίνος δεν τον αφήνει να εφαρμόσει πολιτική – ο Βενιζέλος παραιτείται ξανά
- Δεκ. 1915. Νέες εκλογές, ο Βενιζέλος απέχει. Στην εξουσία, ως το 1917 ο Βασιλιάς και οι σύμβουλοί του, ενώ το κοινοβούλιο
- Οι υποστηρικτές του Βενιζέλου ιδρύουν στη Θεσσαλονίκη την Επιτροπή Εθνικής Άμυνας – φοβούμενοι εισβολή των Βούλγαρων (η οποία γίνεται τελικά και αρχίζουν διωγμοί των Ελλήνων στη Μακεδονία και τη Θράκη)
- Η Αγγλία και η Γαλλία παρεμβαίνουν (στρατεύματα στη Θεσσαλονίκη ναυτικός αποκλεισμός των παραλίων της χώρας για να πειστεί η Κυβέρνηση να μπει στον πόλεμο. Αυτό το εκμεταλλεύεται η άλλη πλευρά και έτσι «οξύνονται τα πνεύματα»
- Δημιουργούνται ένοπλα σώματα και των δύο παρατάξεων:

Βενιζελικοί	Βασιλικοί
Ονομάζονται «Αμυνίτες»	Ονομάζονται «Επίστρατοι»
Κυριαρχούν στις «Νέες χώρες» (Μακεδονία, Θράκη)	Κυριαρχούν στην Παλιά Ελλάδα (πριν τις κατακτήσεις των Βαλακναϊκών)

-Αύγουστος 1916: Κίνημα της Εθνικής Άμυνας: Στη Θεσσαλονίκη. Από φιλοβενιζελικούς και Γάλλους.

Αργότερα ο Βενιζέλος αναλαμβάνει την ηγεσία του κινήματος για να στηρίξει την έξοδο στον Πόλεμο

-Νοέμβριος 1916: «Νοεμβριανά» στην Αθήνα: Συγκρούσεις μεταξύ στρατιωτικών μονάδων πιστών στο βασιλιά και γάλλων στρατιωτών. Αιματηρά επεισόδια και διώξεις βενιζελικών. Η Γαλλία σκληραίνει τη στάση της εναντίον του Βασιλιά.

1917, Ιούνιος: Η Με τελεσίγραφό της η Γαλλία ζητά την παραίτηση του Κωνσταντίνου. Ο Κωνσταντίνος απομακρύνεται από τον θρόνο και βασιλιάς γίνεται ο γιος του Αλέξανδρος. Άρση του αποκλεισμού από Αγγλία και Γαλλία.

- Νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Βενιζέλο. Η Ελλάδα μπαίνει στον Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ.
- Η Ελλάδα παρόλο που άργησε να μπει στον πόλεμο, σχημάτισε αξιόμαχες μονάδες που διακρίθηκαν στο μακεδονικό μέτωπο και συνέβαλαν στη νίκη των Συμμάχων στον Πόλεμο. Έτσι η Ελλάδα μπορούσε να διεκδικήσει περισσότερα ως νικήτρια.

Τί πρόβλεψαν οι συνθήκες ειρήνης του Α' Παγκοσμίου Πολέμου για την Ελλάδα:

- Συνθήκη του Νεϊγύ: (1919: Εθελοντική ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας)
- Συνθήκη των Σεβρών (1919). Η Ελλάδα παίρνει Δυτική και Ανατολική Θράκη, Νησιά Αιγαίου (όχι Δωδεκάνησα) και τη διοίκηση της περιοχής της Σμύρνης. Η Κωνσταντινούπολη και τα Στενά υπό Διεθνή Έλεγχο. [Ωστόσο η συνθήκη αυτή ανατράπηκε μετά τον Μικρασιατικό πόλεμο με τη Συνθήκη της Λωζάνης]

Μικρασιατικός Πόλεμος 1919-1922

Τί διεκδικούσε η Ελλάδα ως νικήτρια του Α Παγκοσμίου Πολέμου: Θράκη, Βόρεια Ήπειρο, Δυτικά παράλια Μ. Ασίας, νησιά ανατολικού Αιγαίου (εκτός από τα Δωδεκάνησα) – τα κατέχει η Ιταλία

- 1919: Η Ελλάδα συμμετέχει στην αποτυχημένη εκστρατεία των συμμάχων στην επαναστατημένη Ρωσία. Το τίμημα πληρώνουν οι Έλληνες που ζουν στην περιοχή (σημ. Ουκρανία). Πολλοί φεύγουν πρόσφυγες στον Πόντο.
- **Κίνηση για την ανεξαρτησία του Πόντου.** Υποστηριζόταν από ποντιακές οργανώσεις. Λύσεις που προτάθηκαν

Ανεξάρτητο ποντιακό κράτος	Ποντοαρμενική ομοσπονδία	Ανεξάρτητο αρμενικό κράτος
Το υποστήριζαν οι ποντιακές οργανώσεις. Ο Βενιζέλος ήταν κατά (θα εξασθενίσει τη θέση της Ελλάδας ένα δεύτερο ελληνικό κράτος)	Την υποστήριζαν Πατριαρχία Κων/πολης – Αρμενίας και ο μητροπολίτης Πόντου Χρύσανθος. «Μέση Λύση» - επιλέχθηκε τελικά. (1920) Χωρίς στρατό και υποστήριξη από συμμάχους έπεσε στα χέρια των Τούρκων	Υποστηριζόταν από τον Βενιζέλο

- **Απόβαση των Ελλήνων στη Σμύρνη (1919).**
 - Εντολή των Συμμάχων για κατάληψη από την Ελλάδα της Σμύρνης και του βιλαετιού του Αϊδινίου (υπήρχε συμπαγής ελληνικός πληθυσμός).
 - Στόχος: διατήρηση της τάξης αλλά και να προλάβουν κατάληψη από την Ιταλία
 - Η εντολή είχε προσωρινή ισχύ: Μετά από 5 χρόνια οι κάτοικοι θα αποφάσιζαν με δημοψήφισμα για την τύχη της περιοχής

Παράλληλα, στην Τουρκία αναπτύσσεται εθνικιστικό κίνημα, υπό τον Μουσταφά Κεμάλ (αργότερα πήρε το όνομα Ατατούρκ). Η Τουρκία μεταμορφώνεται σε εθνικό κράτος. Οργανώνεται ισχυρός στρατός που αντιτίθεται στην ελληνική παρουσία στη Μ. Ασία. Ελληνοτουρκικός Πόλεμος που καταλήγει στην ήττα της Ελλάδας και τη Μικρασιατική καταστροφή.

Αύγουστος 1922: Ήττα του ελληνικού στρατού – πυρπόληση της Σμύρνης – διωγμός Ελλήνων Μ. Ασίας, Πόντου και Ανατολικής Θράκης – τεράστιο προσφυγικό ρεύμα προς την Ελλάδα.

Σεπτέμβριος 1922: κίνημα αξιωματικών στην Ελλάδα υπό τον Νικόλαο Πλαστήρα – ο βασιλιάς Κωνσταντίνος αποχωρεί από την Ελλάδα (στο θρόνο ο Γεώργιος) – παραπέμπονται σε δίκη (Δίκη των 6), έξι στελέχη της βασιλικής παράταξης. Καταδικάζονται για εσχάτη προδοσία και εκτελούνται.

Μετά τον Πόλεμο:

- **Συνθήκη για την ανταλλαγή των πληθυσμών (1923).** Υποχρεωτική ανταλλαγή των ελληνορθόδοξων χριστιανών της Τουρκίας με τους μουσουλμάνους της Ελλάδας. Εξαίρεση: Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης και Έλληνες της Κωνσταντινούπολης και των νησιών Ίμβρος και Τένεδος. Παραμένει στη Κων/πολη το Οικουμενικό Πατριαρχείο.
- **Συνθήκη της Λωζάνης (1923).** Πίσω στη Τουρκία η Ανατολική Θράκη και η Σμύρνη. Τα Δωδεκάνησα στην Ιταλία. Σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας στον Έβρο. Ταπεινωτική και σκληρή για την Ελλάδα, που ήταν κατεστραμμένη οικονομικά, ηττημένη στρατιωτικά, και έπρεπε να περιθάλπει 1.000.000 εξαθλιωμένους πρόσφυγες.

Ελλάδα 1923-1930

Η Ελλάδα βιώνει τις συνέπειες του εθνικού διχασμού και της Μικρασιατικής καταστροφής (ενσωμάτωση προσφύγων)

1924: Καθιερώνεται η αβασίλευτη δημοκρατία

Κυβερνητική αστάθεια και δικτατορία Θεόδωρου Πάγκαλου (1927)

1928-1932: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος κερδίζει τις εκλογές και επανέρχεται στην εξουσία για μια τετραετία

- Σοβαροί κραδασμοί στην οικονομία λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης μετά το «κραχ» του 1929
- Βασικοί Αντίπαλοι: Ελευθέριος Βενιζέλος (Κόμμα Φιλελευθέρων) – Λαϊκό Κόμμα (Παναγής Τσαλδάρης)
- 1933-1935 Κυβέρνηση Λαϊκού Κόμματος, αλλά πολιτική πόλωση (φιλοβενιζελικά κινήματα – απόπειρα δολοφονίας Βενιζέλου)
- 1935: Μετά από πραξικόπημα των αντιβενιζελικών, **επανέρχεται το πολίτευμα της Βασιλευόμενης Δημοκρατίας** – επιστροφή του Βασιλιά (Γεώργιος Β'). Ο Βενιζέλος για να αποφευχθεί η κρίση αναγνωρίζει τη βασιλεία
- 1936: Αδυναμία των κομμάτων να συνεργαστούν οδηγεί στη δικτατορία Ιωάννη Μεταξά (καθεστώς 4^{ης} Αυγούστου), με τις ευλογίες του βασιλιά. Την ίδια εποχή πεθαίνουν οι «παλαιοί» πολιτικοί ηγέτες (Βενιζέλος, Τσαλδάρης κλπ).

Συμμετοχή της Ελλάδας στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και Εθνική Αντίσταση

- Πριν την 28^η Οκτωβρίου 1940: Η Ελλάδα «συμπαθεί» τη Βρετανία αλλά τηρεί ουδετερότητα.
- Μουσολίνι: Κατάληψη της Αλβανίας 1939 – βλέπει στην Ελλάδα το πρώτο βήμα για τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου

28/10/1940: Ιταλία: Τελεσίγραφο προς των πρωθυπουργό της Ελλάδας Ιωάννη Μεταξά για εκχώρηση κυριαρχίας σε σημαντικό μέρος του ελληνικού εδάφους

- Το τελεσίγραφο απορρίπτεται από την Ελλάδα
- Το «ΟΧΙ» γίνεται σύνθημα αντίστασης για τους Έλληνες που σπεύδουν στο μέτωπο.

Ελληνικός στρατός (Αρχιστράτηγος Αλέξανδρος Παπάγος)

- Ανακόπτει προέλαση Ιταλών στην Ήπειρο
- Νοέμβριος 1940: Αντεπίθεση και κατάληψη πόλεων της Αλβανίας με ελληνικό πληθυσμό
- Μάρτιος 1941: Αποκρούει την εαρινή επίθεση των Ιταλών

Απρίλιος 1941: Γερμανική εισβολή. Ο Χίτλερ ήθελε να εξασφαλίσει τα νώτα του για να πραγματοποιήσει μετά εισβολή στη Σοβιετική Ένωση (Σχέδιο «μπαρμπαρόσσα»). Η επίθεση στην Ελλάδα καθυστέρησε σημαντικά την επίθεση στη Σοβιετική Ένωση, που «έπεσε» πάνω στον χειμώνα. Παρά την άμυνα η Ελλάδα καταλαμβάνεται. Η Κυβέρνηση και ο βασιλιάς φεύγουν στην Κρήτη για αντίσταση.

Μάιος 1941: Μάχη της Κρήτης. Ηρωική Αντίσταση αλλά οι Γερμανοί επικρατούν. Η Κυβέρνηση φεύγει εξόριστη στο Κάιρο.

Τριπλή κατοχή στην Ελλάδα: Γερμανική, Ιταλική, Βουλγαρική (στην Αν. Μακεδονία και Θράκη)

Αντίσταση

Από την εξόριστη κυβέρνηση	Από τις Οργανώσεις της Εθνικής Αντίστασης
Η Κυβέρνηση μεταφέρεται έξω από την Ελλάδα (Κάιρο και μετά Ν. Αφρική, Λονδίνο) - Συγκροτεί ένοπλα σώματα που συμμετέχουν στις συμμαχικές επιχειρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο - Προσπαθεί να δώσει λύση στο επισιτιστικό πρόβλημα (έλλειψη τροφίμων) στην Ελλάδα	Στην κατεχόμενη Ελλάδα αναπτύσσεται ισχυρό και μαζικό κίνημα εθνικής αντίστασης. Κυριότερες οργανώσεις: Ε.Α.Μ. (εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο. Η μεγαλύτερη οργάνωση, Ένοπλο τμήμα της ο ΕΛΑΣ) ΕΔΕΣ (Εθνικός Δημοκρατικός Ελληνικός Σύνδεσμος – Ναπολέων Ζέρβας) ΕΚΚΑ (Εθνική και Κοινωνική Απελευθέρωση – Δ. Ψαρρός) Αντιστασιακές οργανώσεις πόλεων Το τμήμα της αντίστασης των Ελλήνων βαρύ: Εκτελέσεις, βασανισμοί, φυλακίσεις χιλιάδων ανθρώπων από τους κατακτητές.

Μετά τον πόλεμο: Πολιτική κρίση και Δεκεμβριανά:

Τί είναι τα Δεκεμβριανά; Η ένοπλη σύγκρουση που έλαβε χώρα στην Αθήνα τον Δεκέμβριο του 1944

Αντίπαλοι:

Φιλοκυβερνητικές δυνάμεις	Δυνάμεις του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ
Χωροφυλακή, μέρος του στρατού, βρετανικό εκστρατευτικό σώμα	
Πρόταση: κοινοβουλευτική δημοκρατία δυτικού τύπου	Πρόταση: σοσιαλιστικό κράτος τύπου ΕΣΣΔ

Τί προηγήθηκε:

- 1944: Το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ είχε ιδρύσει την Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απαλευθέρωσης (ΠΕΕΑ) – κυβέρνηση του Βουνού
- Στην εξόριστη ελληνική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Γεώργιο Παπανδρέου περιλαμβάνονται και μέλη του ΕΑΜ
- Συμφωνία της Καζέρτας: Σεπ. 1944: Η διοίκηση των στρατιωτικών δυνάμεων στην Ελλάδα ανατίθεται στον βρετανό στρατηγό Σκόμπυ.
- 12 Οκτωβρίου 1944: Απελευθέρωση της Αθήνας
- Πολιτικές διαφωνίες οδηγούν στην παραίτηση των εαμικών υπουργών.

Ποιοι υπερίσχυσαν: Φιλοκυβερνητικές δυνάμεις

Τί ακολούθησε: Η συμφωνία της Βάρκιζας (Φεβρουάριος 1945). Προέβλεπε δημοψήφισμα για το πλοίτευμα και ελεύθερες εκλογές.:

Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος (1946-1949)

- 1946. Ξεκινά ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος
- Δυτικοί: Φοβούνται ότι αν νικήσουν οι κομμουνιστές στην Ελλάδα, η ΕΣΣΔ θα αποκτήσει διέξοδο στη Μεσόγειο
- 1947: Η Βρετανία φαίνεται ότι δεν μπορεί να συνεχίσει τη βοήθεια προς τη φιλοδυτική ελληνική κυβέρνηση
- 1947: Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Χάρυ Τρούμαν εξαγγέλλει το Δόγμα Τρούμαν: η κυβέρνηση των ΗΠΑ προσφέρει οικονομική και στρατιωτική βοήθεια προς την Ελλάδα και την Τουρκία, για να αντισταθούν στον κομμουνισμό.
- Η βοήθεια των ΗΠΑ αποφασιστικής σημασίας για να επικρατήσουν οι κυβερνητικές δυνάμεις στον ελληνικό εμφύλιο
- Αμερικανοί Σύμβουλοι στα κυβερνητικά γραφεία λήψης αποφάσεων της Ελλάδας... εξάρτηση από τις ΗΠΑ.

Αντίπαλοι στον Εμφύλιο

Εθνικός Στρατός	Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας
Υποστηρίζεται από τις φιλοδυτικές δυνάμεις του κέντρου και της δεξιάς	Υποστηρίζεται από το ΚΚΕ

- Το Κ.Κ.Ε. τίθεται εκτός νόμου *έως το 1974
- **Αποτέλεσμα: Επικρατεί ο Εθνικός Στρατός**
- Μεγάλος αριθμός θυμάτων, καταστροφές, διώξεις, πολύχρονος διχασμός στην ελληνική κοινωνία

Ενσωμάτωση των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα (1947)

- Μέχρι τότε ανήκαν στην Ιταλία
- Ενσωματώνονται στην Ελλάδα (90% ελληνικός πληθυσμός)

- Ωστόσο η Ελλάδα δεν παίρνει τα άλλα εδάφη που διεκδικούσε ως νικήτρια του Β' Παγκ. Πολέμου (Β. Ήπειρος, Κύπρος)

Ελλάδα 1950-1974

Το στοίχημα:

- **Αποκατάσταση των ζημιών του πολέμου και του εμφυλίου**
- **Οικονομική ανάπτυξη**
- 1950-1952: Συνασπισμός Νικολάου Πλαστήρα – Σοφοκλή Βενιζέλου
 - 1952. Νέο Σύνταγμα, ωστόσο τα «έκτακτα μέτρα του εμφυλίου» δεν καταργούνται – διώξεις αριστερών
 - 1952. Η Ελλάδα μέλος του NATO (μαζί με την Τουρκία)
- 1952-1955: Κυβέρνηση Αλέξανδρου Παπάγου (κόμμα: Ελληνικός Συναγερμός)
- **1955-1963: Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Καραμανλή (κόμμα: ΕΡΕ: Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση)**
 - Ραγδαία οικονομική ανάπτυξη – δημόσια έργα
 - Μετανάστευση ελλήνων στο εξωτερικό
 - Δημιουργία ανεξάρτητου κυπριακού κράτους (1959)
 - Αδυναμία εκσυγχρονισμού του πολιτικού συστήματος - Διαφωνία Καραμανλή με παλάτι και παραίτησή του
 - 1963: Δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη, βουλευτή της ΕΔΑ (Αριστερά)
- **1963-1965: Κυβέρνηση Γεωργίου Παπανδρέου (Ένωση Κέντρου)**
 - Προσπάθεια εκδημοκρατισμού
 - Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
 - Ιούλιος 1965 Ανατροπή της Κυβέρνησης Παπανδρέου («Αποστασία») και πολιτική αστάθεια

ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ 1967-1974

- **1967, 21 Απριλίου:** Με πραξικόπημα συνταγματάρχες του Ελληνικού Στρατού κατακτούν την εξουσία. (Γεώργιος Παπαδόπουλος, Στυλιανός Παττακός, Νικόλαος Μακαρέζος)
- Καταπάτηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων, φυλακίσεις, εξορίες
- **1973:** Εξεγέρσεις φοιτητών της Νομικής (Φεβρουάριος) και του Πολυτεχνείου (Νοέμβριος) που καταλήγει σε αιματοκύλισμα (17 Νοεμβρίου)
- 1973, 25 Νοεμβρίου: Νέο πραξικόπημα. Ο Δημήτριος Ιωαννίδης ανατρέπει τον Παπαδόπουλο και εγκαθιδρύει τη δική του Χούντα.
- **1974, 24 Ιουλίου.** Μετά την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο, η Χούντα καταρρέει και καλείται ο Κωνσταντίνος Καραμανλής να αναλάβει την εξουσία.

Ελλάδα στη Μεταπολίτευση

1974, 24 Ιουλίου: Αποκατάσταση της Δημοκρατίας. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αναλαμβάνει την πρωθυπουργία. Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας

1974-1981: Στην Κυβέρνηση η Νέα Δημοκρατία (εκλογές 1974, 1977 νίκη Κωνσταντίνου Καραμανλή)

- 1974: Δημοψήφισμα για το πολίτευμα: Υπέρ της Αβασίλευτης Δημοκρατίας το 70%
- 1975: Νέο Σύνταγμα – Το πολίτευμα Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία (ισχύει μέχρι σήμερα)
- 1981: Η Ελλάδα γίνεται το 10^ο μέλος της ΕΟΚ (μετέπειτα Ευρωπαϊκή Ένωση)

1981-1989: Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ (Ανδρέας Παπανδρέου)

- Κοινωνική πολιτική (Εθνικό Σύστημα Υγείας, Ισότητα των φύλων, αναγνώριση Εθνικής Αντίστασης)

1989-1990: Βραχύβιες Κυβερνήσεις συνεργασίας (ΝΔ – Συνασπισμός) και κατόπιν (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμός)

1990-1993: Κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας (Κωνσταντίνος Μητσοτάκης)

1993-2004: Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ (Ανδρέας Παπανδρέου και από το 1996 Κώστας Σημίτης)

- Διατηρείται ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της χώρας – ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.
- 2002: Το Ευρώ αντικαθιστά τη δραχμή
- 2004: Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα

2004-2009: Κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας (Κώστας Καραμανλής, ανηψιός του Κων/νου Καραμανλή)

2009-2011: Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ (Γεώργιος Παπανδρέου)

- 2010: Οικονομική κρίση στην Ελλάδα – Η Ελλάδα μπαίνει στην περίοδο των μνημονίων και του ελέγχου από το Δ.Ν.Τ., και την Ευρωπαϊκή Ένωση

2012-2015: Κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας – ΠΑΣΟΚ – ΛΑΟΣ (Πρωθ. Αντώνης Σαμαράς)

2015-2019: Πρώτη Αριστερή Κυβέρνηση στην Ελλάδα: ΣΥΡΙΖΑ (Πρωθ. Αλέξης Τσίπρας) σε συνεργασία με τους Ανεξάρτητους Έλληνες

- 2015: Δημοψήφισμα για τον μηχανισμό στήριξης ακολουθείται από τρίτο μνημόνιο.
- 2018: Έξοδος της Ελλάδας από τα μνημόνια

2019-2024: Κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας (Κυριάκος Μητσοτάκης)

Το Κυπριακό πρόβλημα

- 2 μεγάλες κοινότητες: Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι
- Βασικά πρόσωπα: Αρχιεπίσκοπος Μακάριος (Πρόεδρος της Κύπρου), Γεώργιος Γρίβας (στρατιωτικός ηγέτης της ΕΟΚΑ), Ραούφ Ντενκτάς: Ηγέτης των τουρκοκυπρίων
- Κυριότερα γεγονότα του Κυπριακού:
 - **1878:** Η Οθωμανική Αυτοκρατορία παραχωρεί τη διοίκηση της Κύπρου στη Βρετανία
 - 1914: Προσάρτηση της Κύπρου στη Βρετανία
 - 1931: Εξέγερση των Ελληνοκυπρίων καταστέλλεται από τους Βρετανούς
 - 1950: Δημοψήφισμα στην Κύπρο: 95% των Ελληνοκυπρίων υπέρ της Ένωσης με την Ελλάδα
 - 1955-1959: Κυπριακός ένοπλος αγώνας από την ΕΟΚΑ
 - 1960: Ανακήρυξη της Κυπριακής Ανεξαρτησίας, με δικαιώματα και στις δυο κοινότητες. Γρήγορα ωστόσο ξεσπούν ταραχές μεταξύ των δυο κοινοτήτων.
 - 1974: 15 Ιουλίου. Πραξικόπημα στην Κύπρο, που οργανώθηκε από τη Χούντα της Ελλάδας
 - **1974: 20 Ιουλίου. Επιχείρηση «Αττίλας»:** Οι Τούρκοι με πρόφαση το πραξικόπημα εισβάλλουν στην Κύπρο – ως τον Αύγουστο (Αττίλας Β΄) καταλαμβάνουν το 38% του νησιού – νεκροί, αγνοούμενοι, 200.000 Ελληνοκύπριοι καταφεύγουν στο νότιο τμήμα της Κύπρου.
 - 1983: Ο Ραούφ Ντενκτάς, ηγέτης των Τουρκοκυπρίων ανακηρύσσει ψευδοκράτος στη Β. Κύπρο – αναγνωρίζεται μόνο από την Τουρκία
 - **2004: Η Κύπρος γίνεται μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,** ωστόσο παραμένει ακόμα διχοτομημένη. Οι προσπάθειες λύσεις του Κυπριακού παραμένουν ανεπιτυχείς μέχρι σήμερα.

Μέρος 2: Παγκόσμια Ιστορία

Ανατολικό Ζήτημα

Το διεθνές ζήτημα που προκλήθηκε από τη βαθμιαία υποχώρηση της ισχύος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την πλήρωση του κενού που προέκυψε στην Εγγύς Ανατολή και τη Βαλκανική Χερσόνησο. Η παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ξεκινά ήδη από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα.

- Βασικοί αντίπαλοί της: Ρωσία, Αυστρία
- 1797: Ο Ναπολέων καταλύει τη Βενετία, καταλαμβάνει τα Επτάνησα
- 1798: Η Τουρκία ζητά τη βοήθεια της Ρωσίας εναντίον του Ναπολέοντα, ο ρωσικός στόλος καταλαμβάνει τα Επτάνησα.

Βιομηχανική Επανάσταση (Αφετηρία η Αγγλία στο τελευταίο τέταρτο 18^{ου} αιώνα)

Επαναστατικές αλλαγές στη τεχνολογία και την οργάνωση της παραγωγής.

Γιατί στην Αγγλία; Εκεί υπήρχαν οι κατάλληλες συνθήκες:

- Κλωστοϋφαντουργία: μεγάλη ζήτηση, έλλειψη προσφοράς
- Τεχνολογικά επιτεύγματα: μηχανική ανέμη και ατμομηχανή
- Στην Αγγλία υπήρχαν τα απαραίτητα κεφάλαια, από την ανάπτυξη του εμπορίου
- Η Αγγλία είχε πρώτες ύλες από τις αποικίες (και αγορές στις αποικίες), αλλά και εγχώριο πλεόνασμα από την αγροτική της παραγωγή.
- Είχε εμπορικό στόλο και οργανωμένα δίκτυα συγκοινωνιών
- Είχε οργανωμένο τραπεζικό σύστημα και φιλελεύθερη νομοθεσία

Αποικιοκρατία

Αίτια:

- Αναζήτηση πρώτων υλών για την παραγωγή
- Αναζήτηση αγορών για πώληση προϊόντων
- Πίστη στην ανωτερότητα του δυτικού πολιτισμού (άρα στην ανάγκη «εκπολιτισμού» των αποικιών)
- Φιλανθρωπία.

Βασικές αποικιοκρατικές δυνάμεις:

- Αγγλία (προσθέτει νέες αποικίες: Αφρική, Αίγυπτος, Σουδάν, Νότια Αφρική, κατέχει Ινδία, Πακιστάν), Καναδάς και Αυστραλία αποκτούν αυτοδιοίκηση αλλά παραμένουν μέλη της Βρετανικής Κοινοπολιτείας, Γαλλία (Βορειοδυτική Αφρική)
- Ολλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία (αλλά και Βέλγιο, Ιταλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Γερμανία, Ρωσία).

Διαφορές παλαιάς και νέας αποικιοκρατίας: 1. **Ιμπεριαλισμός** Η νέα αποικιοκρατία είναι γνωστή ως ιστορικό φαινόμενο που ονομάζεται ιμπεριαλισμός (< imperium = αυτοκρατορία)

Παλαιά	Νέα
Εγκατάσταση εποίκων από τις μητροπόλεις στις αποικίες. Οι κοινότητες εποίκων «πυρήνας» της ζωής των αποικιών. Δημιουργούνται από δημογραφικό πλεόνασμα – από «ανεπιθύμητες» ομάδες των μητροπόλεων Αναπτύσσουν τους θεσμούς των μητροπόλεων	Εγκαθιδρύονται από χώρες Ευρώπης, ΗΠΑ σε υποανάπτυκτες και ανίσχυρες στρατιωτικά περιοχές (Ασία, Αφρική, Ειρηνικός), με εξαναγκασμό – χρήση βίας. Στόχος να ικανοποιήσουν οικονομικά, στρατηγικά συμφέροντα των μητροπόλεων.

2. Εθνικισμός. Πέρα από τους οικονομικούς και στρατηγικούς στόχους, η απόκτηση αποικιών ήταν και εθνικός στόχος, με λαϊκή απήχηση στις αποικιοκρατικές δυνάμεις, ένα είδος «αποστολής» να εκπολιτίσουν ως «φάρος» τις υπανάπτυκτες χώρες.

Οι αποικιοκρατικές δυνάμεις:

- Δημιουργούν θεσμούς διακυβέρνησης (κυρίως οι άγγλοι) που παραμένουν και μετά την αποαποικιοποίηση, προσπαθώντας να επιβάλλουν σε ξένους πολιτισμούς τους δικούς τους θεσμούς και πολιτισμικά στοιχεία.
- Προσαρμόζουν την παραγωγή και τις αγορές των αποικιών στις ανάγκες των μητροπόλεων, και όχι στη δική τους ανάπτυξη
- Όταν οι αποικίες γίνονται ανεξάρτητα κράτη, συχνά αποτυγχάνουν να λειτουργήσουν με θεσμούς ξένους προς αυτά, και χωρίς εθνική συνοχή. Φτώχεια, εκμετάλλευση, θανατηφόρες επιδημίες.

Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος (1914-1918)

Αντίπαλοι:

Τριπλή Συνεννόηση (Αντάντ)	Τριπλή Συνεννόηση (Κεντρικές δυνάμεις)
Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία και σύμμαχοι Σερβία (μεταξύ τους και η Ελλάδα προς το τέλος του Πολέμου) Η.Π.Α. (από το 1917)	Γερμανία, Αυστρία Ιταλία (από το 1915 αλλάζει στρατόπεδο) (μαζί τους: Οθωμανική Αυτοκρατορία, Βουλγαρία)

Ξεκινάει στην Ευρώπη, γίνεται παγκόσμιος. Επικρατεί η Αντάντ.

Επιταχύνει τη διάλυση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών της Ευρώπης (Αυστροουγγαρία, Οθωμανική Αυτοκρατορία)

- 1914: Στον πόλεμο με τις Κεντρικές δυνάμεις και η Οθωμανική Αυτοκρατορία – προκαλεί και την είσοδο άλλων χωρών στον πόλεμο
- 1915: Η Ιταλία αλλάζει στρατόπεδο (με υποσχέσεις για εδάφη από την Οθ. Αυτοκρατορία και την Αυστρία)
- 1915: Η Βουλγαρία με τις κεντρικές δυνάμεις (θέλοντας εδάφη στη Μακεδονία)
- 1917: Η Ελλάδα με την Αντάντ (μετά τον εθνικό διχασμό)
- 1917: Οι ΗΠΑ στον Πόλεμο
- 1917: Πρωθυπουργός της Γαλλίας ο «ανένδοτος» Ζωρζ Κλεμανσό
- 1917: Ρωσική Επανάσταση
- 1918: Αποτυχία της γερμανικής επίθεσης στο δυτικό μέτωπο. Σταδιακά ηττώνται και συνθηκολογούν η Βουλγαρία, η Οθωμανική Αυτοκρατορία και η Αυστρία που έχει ήδη διαλυθεί.

Συνέπειες Α' Παγκοσμίου Πολέμου

- Τεράστιες υλικές καταστροφές
- Ανθρώπινες απώλειες: >10 εκατομμύρια νεκροί στα πεδία μαχών, >20 εκ. τραυματίες. Αντίστοιχα θύματα μεταξύ των αμάχων
- Ηθικές συνέπειες: Εξασθένησαν – υπονομεύτηκαν - κλονίστηκαν βασικές αξίες του δυτικού πολιτισμού (κοινοβουλευτική δημοκρατία, φιλελεύθερα ιδεώδη, ελεύθερη οικονομία) – ενώ αξίες όπως ο κρατικός παρεμβατισμός στην οικονομία και η επέμβαση των στρατιωτικών στην πολιτική θα βρεθούν σε άνοδο.
- Αναθεώρηση βασικών αρχών των διεθνών σχέσεων. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Wilson διατυπώνει τα «14 σημεία» μεταξύ των οποίων η **αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών**, που ανοίγει το δρόμο για την αποσταθεροποίηση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών (Οθωμανική, Αυστρία)
- Οι εδαφικές υποσχέσεις, τα δάνεια του πολέμου περιέπλεξαν τις διεθνείς σχέσεις, «ανοίγουν» νέα ζητήματα (επανάσταση Αράβων, εθνική αποκατάσταση των Εβραίων κλπ.)

Συνθήκες Ειρήνης μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο (Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων 1919-1920)

- Χαράεται ξανά ο χάρτης της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής
- Πρωτεργάτες: Κλεμανσό (Γαλλία), Γουίλσον (Αμερική), Λόυντ Τζορτζ (Αγγλία)
- **Στόχοι:**
 - Αποδυνάμωση Γερμανίας, αποτροπή ενίσχυσής της
 - Χάραξη νέων συνόρων με βάση τις εθνότητες (αυτοδιάθεση) και όχι τα δυναστικά συμφέροντα.
- **Συνθήκη των Βερσαλλιών (1919)**
 - Η Αλσατία και η Λωραίνη στη Γαλλία
 - Περιοχές της Γερμανίας σε Βέλγιο, Πολωνία
 - Η Γερμανία χάνει τις αποικίες της
 - Αποστρατιωτικοποίηση της ανατολικής όχθης του Ρήνου – κατάληψη από συμμάχους
 - Η Γερμανία καλείται να πληρώσει πολεμικές αποζημιώσεις
- Συνθήκες με άλλες ηττημένες χώρες (βλ. και τις συνθήκες Νεϊγύ και Σεβρών στο τμήμα της ελληνικής ιστορίας)
- **Συνέπειες των συνθηκών:**
 - Η επαναχάραξη των συνόρων και τα νέα κράτη δημιουργούν πολλές εθνικές μειονότητες σε πολλές χώρες. Παρά την προσπάθεια να κατοχυρωθούν τα δικαιώματά τους, δυσαρέσκειες, προστριβές, συγκρούσεις
 - Η ταπεινωμένη **Γερμανία** και οι άλλοι ηττημένοι επιθυμούσαν την αλλαγή των συνθηκών.
 - Σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργούνται ακραία εθνικιστικά κινήματα (όπως το ναζιστικό). Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης (το γερμανικό κράτος μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο) θα είναι ευάλωτη και θα καταρρεύσει.
 - Στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, θα δημιουργηθεί το τουρκικό εθνικιστικό κίνημα με επικεφαλής τον Κεμάλ Ατατούρκ, που θα δημιουργήσει τη νέα **Τουρκία**, εθνικό κράτος στη θέση της πολυεθνικής Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Οκτωβριανή Επανάσταση (Ρωσία, 1917)

Οκτώβριος 1917: Οι Μπολσεβίκοι (κομμουνιστική ιδεολογία) παίρνουν με επανάσταση την εξουσία στη Ρωσία

- **Το ζήτημα: Τί θα έκαναν με τον πόλεμο, αφού ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος ήταν σε εξέλιξη; 3 απόψεις**

Βλαντιμίρ Ίλιτς Λένιν	Μπουχάριν	Τρότσκι
Ειρήνη, για να μπορέσει να γίνει η ανασυγκρότηση	Συνέχιση του πολέμου	Όχι ειρήνη, αλλά διακοπή του πολέμου

Τελικά, ενόψει της γερμανικής επίθεσης το χειμώνα 1917-18, οι Ρώσοι υπογράφουν τη συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ: Αφήνουν στη Γερμανία μεγάλες περιοχές της Ανατολικής Ευρώπης, και τον Καύκασο στους Οθωμανούς.

- Νέα πρωτεύουσα: Από την Αγία Πετρούπολη στη Μόσχα (η Ρωσία στρέφεται προς την Ασία).
- Είχαν υποσχεθεί: αναδιανομή της γης, αυτοδιάθεση των λαών σύμφωνα με την κομμουνιστική ιδεολογία.
 - Οι μέθοδοι δεν στέφθηκαν με επιτυχία
 - Η αυτοδιάθεση θα σήμαινε διαμελισμό της πολυεθνικής Ρωσίας
 - Το καθεστώς σκληραίνει στη στάση του απέναντι στους αντιπάλους: Όλα τα κόμματα που εκπροσωπούσαν την αστική τάξη καταργούνται, μόνο νόμιμο κόμμα το Κομμουνιστικό Κόμμα, υπό τον έλεγχο των επαναστατών.
 - Εμφύλιος πόλεμος
- 1922. Ιδρύεται η Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ) (Αρχικά από τη Ρωσία, τη Λευκορωσία, την Ουκρανία και την Υπερκαυκασία)
 - Οι χώρες αυτόνομες, αλλά ανήκουν σε ομοσπονδία

- Μπορούν να μπουν νέες χώρες, να φύγουν άλλες (καμία δεν έφυγε ποτέ... έως τη διάλυση της ΕΣΣΔ το 1991)
- Κάθε εθνότητα είχε δικαίωμα να διατηρεί τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της
- Ταυτόχρονα συμμετείχαν σε ένα ισχυρό κράτος
- Στο ισχυρό αυτό κράτος, το κυρίαρχο στοιχείο ήταν το Ρωσικό και ο ιστός της εξουσίας το Κομμουνιστικό Κόμμα, με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα.

1920-1930: προκλήσεις κατά της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του φιλελευθερισμού

Στη δεκαετία αυτή αναπτύσσονται «εναλλακτικές» προτάσεις στην κοινοβουλευτική δημοκρατία:

ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΣΤΑΛΙΝ)	1924. Θάνατος του Λένιν. Στην εξουσία ο Ιωσήφ Στάλιν • Επιχειρεί την οικοδόμηση του σοσιαλισμού στην ΕΣΣΔ με συγκεντρωτική εξουσία • Κρατικοποίηση της καλλιεργήσιμης γης • Επιτάχυνση της εκβιομηχάνισης • Η οικονομία προγραμματισμένη, υπό τον πλήρη έλεγχο του κράτους.
ΙΤΑΛΙΑ – ΦΑΣΙΣΜΟΣ (ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ)	Φασιστική ιδεολογία • Έξαρση του εθνικισμού • «δικαίωμα» των Ιταλών σε ένα ισχυρό κράτος = η ταύτιση κόμματος και κράτους θα καταλύσει τους δημοκρατικούς θεσμούς • Έξαρση της δύναμης και της βίας στην πολιτική • Αίσθηση ότι η Ιταλία ήταν αδικημένη από τον πόλεμο και πρέπει να αποκατασταθεί η αδικία – αλλά και να διατηρηθεί η τάξη

1929 κ.ε. : Παγκόσμια οικονομική κρίση και άνοδος του ναζισμού στη Γερμανία

- 1929-1932: Παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκινά από ραγδαία πτώση του χρηματιστηρίου στη Νέα Υόρκη → πτωχεύσεις τραπεζών στην Αμερική – Ευρώπη → απόσυρση αμερικανικών κεφαλαίων από την Ευρώπη → πτώση εμπορίου, βιομηχανίας, υποτίμηση νομισμάτων → τεράστια ανεργία παγκοσμίως.
- Το πρότυπο της φιλελεύθερης οικονομίας σε μια κοινοβουλευτική δημοκρατία δέχεται ισχυρό πλήγμα και αμφισβητείται. Δεχόταν ισχυρή κριτική τόσο από τα δεξιά (πρότυπο: φασισμός, Μουσολίνι), όσο και από τα αριστερά (ΕΣΣΔ).
- **Γερμανία: Εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα του Αδόλφου Χίτλερ:**
 - Αυξάνει τη δύναμή του εν μέσω της κρίσης και από 2,8% το 1928 παίρνει 44% στις εκλογές του 1933. Εκμεταλλεύεται τη δυσανεξία λόγω της κρίσης και την αδυναμία των δημοκρατικών κομμάτων να τη διαχειριστούν
 - Εδραιώνεται, παράλληλα με:
 - Βία κατά των αντιφρονούντων με «ανοχή» από τα άλλα κόμματα
 - Κατάργηση της δημοκρατίας (μετά από δημοψήφισμα)
 - Αυτοαναγορεύεται πρόεδρος του Ράιχ – συγκεντρώνει όλες τις εξουσίες, καταπνίγει κάθε ιδεολογική διαφοροποίηση.

Οικονομική ανάκαμψη των ΗΠΑ (New Deal)

1933: Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ, Φράνκλιν Ρούσβελτ εφαρμόζει την πολιτική “New Deal” για την αντιμετώπιση της κρίσης:

- Ενισχύεται η **παρέμβαση του κράτους για τη στήριξη της οικονομίας** και αυξάνεται η αγοραστική δύναμη των πολιτών
 - Αναδιοργάνωση τραπεζικού συστήματος
 - Μείωση παραγωγής – αύξηση τιμών αγροτικών προϊόντων (ενισχύει αγρότες)
 - Αύξηση των μισθών

- Εκτέλεση μεγάλων δημόσιων έργων (= μείωση ανεργίας)
- Κοινωνικά μέτρα υπέρ των αδυνάμων
- Αποτέλεσμα του New Deal: **Σταθεροποίηση της δημοκρατίας στις ΗΠΑ, βάσεις για τη ραγδαία οικονομική ανάπτυξη**
- Παράλληλα: Βελτίωση των σχέσεων με αμερικανικά κράτη και σταδιακή εγκατάλειψη της ουδετερότητας και του απομονωτισμού στις εξωτερικές σχέσεις που χαρακτήριζε τις ΗΠΑ (βλέποντας και την άνοδο του ναζισμού στην Ευρώπη)

Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος (1939-1945)

Βασικοί Αντίπαλοι

Δυνάμεις του Άξονα	Συμμαχικές δυνάμεις
Ναζιστική Γερμανία Φασιστική Ιταλία Ιαπωνία	Αγγλία, Γαλλία ΗΠΑ (είσοδος μετά το Περλ Χάρμπορ) Σοβιετική Ένωση (μετά τη γερμανική εισβολή)

Επικράτησαν: Οι Συμμαχικές δυνάμεις

Εισβολή στην Πολωνία – έναρξη του πολέμου (1939)

- 1939, 1^η Σεπτεμβρίου: Γερμανικά στρατεύματα εισβάλλουν στην Πολωνία
- Πολωνία: ζητά βοήθεια Αγγλίας και Γαλλίας
- 1939, 3 Σεπτεμβρίου: Αγγλία και Γαλλία στέλνουν τελεσίγραφο στη Γερμανία να αποσυρθεί ο στρατός της από την Πολωνία
- Ο Χίτλερ απορρίπτει το τελεσίγραφο
- Αγγλία και Γαλλία κηρύσσουν τον πόλεμο στη Γερμανία.
- Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι λαοί και οι κυβερνήσεις δεν μπορούσαν να φανταστούν το μέγεθος της καταστροφής.
- Τώρα, έχοντας την εμπειρία του Μεγάλου Πολέμου, κανείς δεν ήθελε τον πόλεμο, γι' αυτό προσπάθησαν να τον αποφύγουν... αυτό όμως γιγάντωσε τον Χίτλερ.
- Ωστόσο, οι λαοί της Ευρώπης αντιστάθηκαν στο ναζισμό και «έσωσαν» την τιμή της Ευρώπης και των ανθρωπιστικών αξιών.

Παράδοση Γερμανίας και Ιαπωνίας (1945)

- 1945, 30 Απριλίου: Ο κλοιός των συμμάχων σφίγγει γύρω από το Βερολίνο - Ο Χίτλερ αυτοκτονεί
- Λίγες ώρες μετά, το Βερολίνο παραδίδεται στους συμμάχους
- 8 και 9 Μαΐου 1945: Υπογράφεται η συνθηκολόγηση άνευ όρων της Γερμανίας
- Η Ιαπωνία είχε διακηρύξει την απόφαση να συνεχίσει τον πόλεμο «μέχρις εσχάτων» ακόμη και στο έδαφός της
- Οι Αμερικανοί αποφασίζουν να κάνουν χρήση της ατομικής βόμβας
 - 6 Αυγούστου 1945 στη Χιροσίμα
 - 9 Αυγούστου 1945 στο Ναγκασάκι
- 2 Σεπτεμβρίου 1945: Συνθηκολογεί και η Ιαπωνία

Δίκη της Νυρεμβέργης (Ιαν.-Οκτ. 1946)

- Με τη λήξη του πολέμου μικτή επιτροπή υπό τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αναλαμβάνει να εντοπίσει τους ενόχους
 1. Για την προπαρασκευή και την πρόκληση του πολέμου
 2. Για τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου
 3. Για τη διάπραξη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.
- Οι ευθύνες βάρυναν κυρίως τη **γερμανική** πλευρά
- Δίκη της Νυρεμβέργης: καταδικάζονται σε θάνατο ή βαριές ποινές φυλάκισης πολιτικά και στρατιωτικά στελέχη της χιτλερικής Γερμανίας

- Πολλά διεθνή και εθνικά όργανα επιβάλλουν ποινές και κυρώσεις για εκατοντάδες υπεύθυνους για εγκλήματα πολέμου

Γενοκτονία των Εβραίων – Ολοκαύτωμα

- Χαρακτηρίστηκε ως μείζον έγκλημα κατά της ανθρωπότητας
- Οι Εβραίοι ήταν υπό δίωξη στη Γερμανία ήδη από το 1933
- Σταδιακά η θέση τους επιδεινώνεται όσο επεκτεινόταν η κυριαρχία των ναζί στην Ευρώπη.
- Μετά την κατάληψη της Πολωνίας: Γκέτο της Βαρσοβίας (500.000 Εβραίοι)
- Μετά την εισβολή στη Ρωσία επιχειρείται η «τελική λύση», η καθολική εξόντωσή τους στην Ευρώπη.
- Εφιαλτικές πρακτικές, πρωτοφανέστες στην παγκόσμια ιστορία:
 - Φυσική εξόντωση μετά από επώδυνη παραμονή
 - Σε γκέτο
 - Σε στρατόπεδα συγκέντρωσης (Άουσβιτς, Τρεμπλίνκα, Νταχάου, Μπέλζετς, Σόμπιμπορ)
 - Μαζικές εκτελέσεις
 - Χρήση δηλητηριωδών αερίων
 - Εκατομμύρια θύματα (70.000 μόνο από την Ελλάδα)

Συνέπειες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου για την ανθρωπότητα:

- Σε παγκόσμια κλίμακα (κυρίως όμως στην Ευρώπη, αλλά και στην Άπω Ανατολή: Κίνα και Ιαπωνία)
- Τεράστιες ανθρώπινες απώλειες (36 εκατ. Νεκροί, πολλοί προερχόμενοι, για πρώτη φορά, από τους αμάχους)
- Τεράστιες υλικές απώλειες (Καταστροφή υποδομών, πόλεις, οικισμοί, λιμάνια, επικοινωνιακοί κόμβοι, πλουτοπαραγωγικές πηγές)
- Μεταβολή της διεθνούς οικονομικής συγκυρίας υπέρ των χωρών που ήταν μακριά από το πεδίο των μαχών
- Τραύμα στη συλλογική μνήμη η καταστροφή από την ατομική βόμβα στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο – Ανταγωνισμός των νικητών – Ψυχρός Πόλεμος

- Οι διαφορές μεταξύ των συμμάχων είχαν ήδη αρχίσει πριν την ήττα του Άξονα
- Κάποιοι ήδη διέβλεπαν τον ανταγωνισμό ανάμεσα
 - Στη σοσιαλιστική Ανατολή (ΕΣΣΔ)
 - Στη φιλελεύθερη Δύση (ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία κλπ.)
- ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1944. ΣΤΑΛΙΝ (ΕΣΣΔ) ΚΑΙ ΤΣΩΡΤΣΙΛ (ΑΓΓΛΙΑ) (χωρίς τις ΗΠΑ), κατανέμουν την επιρροή τους στη Νότια Βαλκανική: Η Αγγλία παίρνει την Ελλάδα, η ΕΣΣΔ τη Βουλγαρία και η Γιουγκοσλαβία στους δύο «κατ' ισομοιρίαν»

Οι τρεις μεγάλες δυνάμεις συνέρχονται σε συνδιάσκεψη στη Γιάлта της Κριμαίας : (Τσόρτσιλ (Αγγλία), Ρούσβελτ (ΗΠΑ), Στάλιν (ΕΣΣΔ))

- Φαίνονται έντονοι οι τριγμοί στο συμμαχικό οικοδόμημα
- Αρχικά συμφωνούν, στις χώρες που ελευθερώνονται:
 - 1. Να συγκροτηθούν προσωρινές κυβερνήσεις, αντιπροσωπευτικές όλων των τάσεων
 - 2. Στη συνέχεια, να γίνουν ελεύθερες εκλογές
 - ΩΣΤΟΣΟ: Τα στρατεύματα της ΕΣΣΔ ήδη προέλαυναν στην Ανατολική Ευρώπη και τη Γερμανία
 - Οι σύμμαχοι θεώρησαν ότι ο Στάλιν έχει καταπατήσει τη συμφωνία στη Ρουμανία και την Πολωνία
 - ΙΟΥΛΙΟΣ 1945: Το θέμα συζητείται ξανά στη Συνδιάσκεψη του Πότσδαμ

ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ➤ Θέλει να επιβάλει τον έλεγχό της	ΔΥΤΙΚΟΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ ➤ Αντίθετοι στην πολιτική της ΕΣΣΔ ➤ Δεν θέλουν να επεκταθεί δυτικά της Πολωνίας και νότια της Βουλγαρίας ➤ Ο Τσόρτσιλ μιλάει για «Σιδηρούν παραπέτασμα» (iron curtain) μεταξύ της υπό σοβιετική επιρροή ζώνης και της υπόλοιπης Ευρώπης
---	--

στην Ανατολική Ευρώπη	➤ Ρούσβελτ πεθαίνει. Διάδοχός του ο Χάρυ Τρούμαν ➤ Σκλήρυνση της στάσης των ΗΠΑ
-----------------------	--

Συνθήκες Ειρήνης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου:

- Οι σύμμαχοι μετά τον τερματισμό των επιχειρήσεων καλούνται να διαμορφώσουν τους όρους της ειρήνης
- Προτεραιότητα: **Το μέλλον της ηττημένης Γερμανίας**
 - Ποιος κατέχει τη Γερμανία; Θα διαμελιστεί;
 - Ποιες θα είναι οι πολεμικές αποζημιώσεις;

Λύση: ΑΡΧΙΚΑ: Διαίρεση της Γερμανίας σε τέσσερις ζώνες κατοχής:

- ΑΝΑΤΟΛΗ: 40% του εδάφους: ΕΣΣΔ
- Υπόλοιπη: Ζώνες ΗΠΑ, ΑΓΓΛΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ
- Βερολίνο: νησίδα υπό πολυμερή κατοχή
- Τελικά, η Γερμανία θα χωριστεί στα δύο: Ανατολική Γερμανία (υπό τον έλεγχο της ΕΣΣΔ) και Δυτική Γερμανία (υπό την επιρροή της Δύσης), το ίδιο και η παλαιά πρωτεύουσα Βερολίνο, όπου θα υψωθεί το τείχος του Βερολίνου.

Ανάλογες συνθήκες θα υπογραφούν και για τις χώρες που είχαν συμμαχήσει με τη Γερμανία

- **Ιταλία:** Διαφορετική τύχη από τους άλλους συμμάχους.
 - Υποχρεώνεται να παραιτηθεί από: Αιθιοπία, Αλβανία, Δωδεκάνησα
- **Ιαπωνία:** Συνθήκη του Αγ. Φραγκίσκου (1951)
 - Η Ιαπωνία παραιτείται: Από εδάφη της Ασίας, Από τη νήσο Σαχαλίνη, Από την Ανταρκτική, από τις νότιες κτήσεις της στον Ειρηνικό
 - Απαλλάσσεται από άμεση καταβολή του συνόλου των πολεμικών επανορθώσεων
 - 1951: Συμφωνία Ασφαλείας με τις ΗΠΑ – Σταθερές σχέσεις φιλίας και συνεργασίας

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (1945)

- 1945: ΙΔΡΥΕΤΑΙ Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
- Συμμετείχαν αρχικά: 50 χώρες που πολέμησαν τον Άξονα, μεταξύ τους και η Ελλάδα

Βασικά όργανα:

- ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
- ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
- ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
 - Το ισχυρότερο όργανο: Ασχολείται με προβλήματα που μπορεί να οδηγήσουν στη διατάραξη της ειρήνης
 - Μπορεί να λάβει αποφάσεις που δεσμεύουν τα κράτη μέλη
 - 5 ΜΟΝΙΜΑ ΜΕΛΗ: ΗΠΑ, ΕΣΣΔ (σήμερα Ρωσία), Βρετανία, Γαλλία και ΚΙΝΑ'
 - Τα υπολοίπα μέλη, μη μόνιμα
 - Για να ληφθεί απόφαση πρέπει να την έχουν ψηφίσει και τα 5 μόνιμα μέλη.
 - Τα μόνιμα μέλη έχουν το δικαίωμα του βέτο (αρνησικυρία), μπορούν δηλ. να μπλοκάρουν τις αποφάσεις

Εναρξη του Ψυχρού πολέμου

1. Σχέδιο Μάρσαλ

- ΗΠΑ: Πιστεύουν ότι αν οι ευρωπαϊκές οικονομίες δεν ανασυγκροτηθούν, θα υποκύψουν στην επιρροή της ΕΣΣΔ
- 1947: Τζορτζ Μάρσαλ (ΥΠΕΞ των ΗΠΑ): Αναγγέλλει τη χορήγηση οικονομικής βοήθειας σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, δυτικές και ανατολικές
- Η πρότασή του γίνεται δεκτή από τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης
- ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ: Εφαρμόζεται από το 1948-1952: 13 δις δολάρια εισρέουν στις ευρωπαϊκές χώρες – παίζουν καταλυτικό ρόλο στην ανασυγκρότηση

- ο Ιδρύεται ο Οργανισμός για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία (αργότερα ΟΟΣΑ, Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη)

2. Αντίδραση της ΕΣΣΔ

- ο Η ΕΣΣΔ θεωρεί ότι οι ΗΠΑ προσπαθούν να εξαγοράσουν τις χώρες της Ευρώπης
- ο Εντείνει τον έλεγχο της στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης
- ο 1948: Ρήξη του Στάλιν με τον ηγέτη της Γιουγκοσλαβίας, Στρατάρχη Τίτο (ο Τίτο δεν αποδέχτηκε τον αυξημένο σοβιετικό έλεγχο)
- ο 1948: Οι Σοβιετικοί αποκλείουν τις δυτικές ζώνες κατοχής του Βερολίνου, που ανεφοδιάζεται από αμερικανικά αεροσκάφη

3. Ίδρυση του NATO

- ο Οι σοβιετικές ενέργειες διευκολύνουν τη σύναψη μιας αμυντικής συμμαχίας ανάμεσα στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και τις ΗΠΑ.
- ο 1949: Ίδρύεται το NATO (Βορειοατλαντική Συμμαχία: North Atlantic Treaty Organization)
- ο 1952: Μέλη του NATO Η Τουρκία και η Ελλάδα

Η Ανθρωπότητα εισέρχεται στη φάση του Ψυχρού Πολέμου, με τις δυο μεγάλες δυνάμεις (ΗΠΑ ΕΣΣΔ) να εξοπλίζονται (και με ατομικά όπλα) και την απειλή μιας σύγκρουσης με πυρηνικά να πλανάται στον κόσμο. Ήταν μια ισορροπία τρόμου που κράτησε περίπου 40 χρόνια.

ΑΠΟΑΠΟΙΚΙΟΠΟΙΗΣΗ

- ο Ορισμός: **Η αποχώρηση των αποικιοκρατικών δυνάμεων από τις περιοχές που έλεγχαν.**
- ο Στο α' μισό του 20^{ου} αι. οι μεγάλες αποικιακές δυνάμεις δέχονται ισχυρά πλήγματα
 - ο ΑΙΤΙΕΣ:
 - Οι δυο Παγκόσμιοι πόλεμοι δίνουν ώθηση στο αίτημα της εθνικής ανεξαρτησίας των αποικιοκρατούμενων λαών (αφού γίνονται στο όνομα της ελευθερίας)
 - Οι ίδιες οι αποικίες (ιδίως η Ινδία) συμμετέχουν στους πολέμους, άρα οργανώνονται στρατιωτικά (αλλά και οικονομικά και κοινωνικά) και πλέον δεν μπορούν να ελέγχονται από μικρούς αποικιακούς στρατούς
 - Η κρίση του 1929 πλήττει τις τιμές των αγροτικών προϊόντων που παρήγαγαν οι αποικίες = κοινωνικές και οικονομικές αναταραχές
 - Η Ιαπωνία (1941-1942) κατακτά πολλές πρώην αποικίες με το σύνθημα «Η Ασία στους Ασιάτες» – δείχνει ότι οι αποικιοκράτες δεν είναι αήττητοι
 - Οι νέες υπερδυνάμεις ΗΠΑ και ΕΣΣΔ δεν ήταν θετικές προς την αποικιοκρατία. Άλλωστε οι ΗΠΑ ήταν η πρώτη αποικία που είχε αποκτήσει την ανεξαρτησία της.

Περιπτώσεις:

ΙΝΔΙΑ

- Μεσοπόλεμος: Κίνημα του Μαχάτμα Γκάντι (οπαδός της μη βίας)
- Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: Οι Βρετανοί υπόσχονται στην Ινδία την ανεξαρτησία της
- 1947: Ανεξαρτησία της Ινδίας... αλλά... Σκληρός εμφύλιος πόλεμος μεταξύ Ινδουιστών και Μουσουλμάνων
- Τελικά, 2 κράτη δημιουργούνται: Η Ινδία και το Πακιστάν

Ανεξαρτητοποιούνται επίσης:

- ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΒΡΕΤΑΝΟΥΣ: Κεϋλάνη (Σρι Λάνκα), Βιρμανία
- ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΛΛΑΝΔΟΥΣ: Ινδονησία (1949)
- ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΑΛΛΟΥΣ: Οι ' χώρες της χερσονήσου της Ινδοκίνας (1954) γίνονται ανεξάρτητες όταν οι Γάλλοι χάνουν από τους Βιετναμέζους κομμουνιστές

Μέση Ανατολή και Αίγυπτος

- Στη Μέση Ανατολή αναπτύσσεται ο αραβικός εθνικισμός
- Πρωτοστάτης ο πρόεδρος της Αιγύπτου Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ (1954) – προσπαθεί να απαλλάξει τη χώρα του από τη βρετανική επιρροή
- 1956: Άγγλοι και Γάλλοι εισβάλλουν στην Αίγυπτο (Σουέζ), αποχωρούν όμως μετά την αντίδραση ΗΠΑ και ΕΣΣΔ

Αλγερία

- Από το 1954 στην Αλγερία εξελίσσεται ένας αιματηρός πόλεμος εναντίον της γαλλικής αποικιοκρατίας
- 1960: Ο Γάλλος ηγέτης Σαρλ Ντε Γκωλ παραχωρεί ανεξαρτησία στις γαλλικές αποικίες της Αφρικής

- 1962: Ανεξαρτησία στην Αλγερία

Αφρική

- 1960: Το Βέλγιο αποχωρεί από το Κογκό
- Βρετανία: Έως το 1965 αποχωρεί από τις αφρικανικές κτήσεις της
- Πορτογαλία: διατηρεί τις αποικίες της (Μοζαμβίκη, Αγκόλα, Γουινέα-Μπισάου) ως το 1975. Τότε, καταρρέει το δικτατορικό καθεστώς στην Πορτογαλία και αποχωρεί από τις αποικίες της
- Κατάλοιπα της αποικιοκρατίας τα **ρατσιστικά καθεστώτα** στη Ροδεσία και τη Νότιο Αφρική. Αντιμετωπίζουν διεθνή απομόνωση και ως τα τέλη της δεκαετίας του 1980 καταρρέουν (στη Ν. Αφρική πρωταγωνιστικός ο ρόλος του Νέλσον Μαντέλα)

Η Ευρωπαϊκή ενοποίηση (Ευρωπαϊκή Ένωση)

- Μετά το 1945: Η Ευρώπη μοιρασμένη και κυριαρχούμενη από δύο υπερδυνάμεις (ΗΠΑ, ΕΣΣΔ), ποια θέση άραγε έχει στον κόσμο;
- Από τον πόλεμο είχαν αρχίσει να διατυπώνονται φωνές για μια ευρωπαϊκή δημοκρατική συνεργασία μετά την ήττα του φασισμού – η συνεργασία πρέπει να ξεπερνά τα εθνικά σύνορα.
- Ανάγκη να ξεπεραστούν οι εθνικιστικοί ανταγωνισμοί που είχαν προκαλέσει τους καταστροφικούς πολέμους
- Ανάγκη να ανοικοδομηθεί η Ευρώπη
- Ανάγκη να εδραιωθεί η δημοκρατία
- Η επιτυχία του σχεδίου Μάρσαλ έδειξε ότι η κοινή προσπάθεια μπορεί να είναι ωφέλιμη

ΕΠΙΛΕΧΘΗΚΕ Η ΛΥΣΗ: ΒΗΜΑ-ΒΗΜΑ ΕΝΩΣΗ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

- 1952: ΙΔΡΥΕΤΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: **ΕΚΑΧ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ** (6 μέλη: Δυτική Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο)
- 25/3/1957: Υπογράφεται η συνθήκη της Ρώμης – **Ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)**
 - Οικονομική συνεργασία. Προσπάθεια για τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής κοινής αγοράς. Επικεντρώνεται στις βασικές οικονομικές ελευθερίες:
 - Ελευθερία κυκλοφορίας **προϊόντων**
 - Ελευθερία κυκλοφορίας **κεφαλαίων**
 - Ελευθερία κυκλοφορίας **ατόμων**
- Ιδρύεται επίσης η **ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΥΡΑΤΟΜ)**
- Οι δεκαετίες 1950-1970 ήταν δεκαετίες αδιάκοπης οικονομικής ανάπτυξης για την ευρωπαϊκή ήπειρο.
- Στις αρχικές χώρες (Γαλλία, Ιταλία, Δυτ. Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο) προστίθενται νέες
- **1973: ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΔΑΝΙΑ** (βόρεια διεύρυνση)
- **1981: ΕΛΛΑΔΑ**
- **1986: ΙΣΠΑΝΙΑ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ** (νότια διεύρυνση)
- **1992: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ. Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ:**
 - Οι ευρωπαϊκές κοινότητες μετεξελίσσονται στην ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
 - Προβλέπεται η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΟΝΕ) δηλαδή τη δημιουργία ενός κοινού νομίσματος – το Ευρώ κυκλοφορεί για πρώτη φορά την 1-1-2002.
- **1994: ΑΥΣΤΡΙΑ, ΣΟΥΗΔΙΑ, ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ** (Πλέον 15 μέλη)
- **2004: Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ** με δύο νησιωτικά κράτη (ΚΥΠΡΟΣ, ΜΑΛΤΑ), και οκτώ πρώην σοσιαλιστικές χώρες (ΕΣΘΟΝΙΑ, ΛΕΤΟΝΙΑ, ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ, ΠΟΛΩΝΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ, ΣΛΟΒΑΚΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΣΛΟΒΕΝΙΑ) (Ευρώπη των 24)
- **2007: Διεύρυνση προς τα Βαλκάνια: ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ**
- **2013: ΚΡΟΑΤΙΑ**
- **2020: Η ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ: Αποχωρεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση το ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ (BREXIT)**